Kas jārisina pašvaldību transporta attīstības plānos

Guntis Grāveris

VSIA Latvijas Valsts ceļi Stratēģijas daļas vadošais projektu vadītājs

Kas ir transporta attīstības plāns

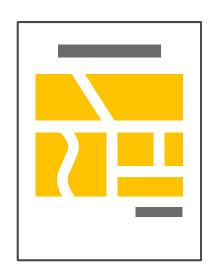
- Pašvaldības teritorijas plānojuma vai lokālplānojuma sastāvdaļa, vai tematiskais plānojums
- Attēlo un apraksta ielu un ceļu tīklu, plānotās ielas un ceļus, pievienojumus, sabiedriskā transporta shēmu, gājēju un velosipēdistu ceļus un citus transporta infrastruktūras objektus
- Attēlo esošo un PLĀNOTO ceļu tīklu un pievienojumus, ietverot gan LVC izstrādātos perspektīvos autoceļu projektus, gan pašvaldības plānotos ceļus.

Kāpēc tas ir nepieciešams?

- Lai risinātu piekļuvi teritorijām un zemes gabaliem, kuriem tā nav nodrošināta, tai skaitā teritorijām un zemes gabaliem gar valsts autoceļiem
- Lai veicinātu satiksmes drošību
- Lai veicinātu investīciju piesaisti

Kas nosaka nepieciešamību izstrādāt transporta attīstības plānu

- Teritorijas attīstības plānošanas likums
- Zemes pārvaldības likums
- Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums
- MK noteikumi Nr. 240 Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi
- MK noteikumi Nr. 628 Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem

Teritorijas attīstības plānošanas likums

- Pašvaldības izstrādā un apstiprina vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu, lokālplānojumus, detālplānojumus un tematiskos plānojumus
- Pašvaldības koordinē un uzrauga vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma, lokālplānojumu, detālplānojumu un tematisko plānojumu īstenošanu
- Teritorijas plānojumā nosaka funkcionālo zonējumu, publisko infrastruktūru un reglamentē teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus

Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums

- 2021. gada pašvaldību vēlēšanās ievēlētā novada dome izvērtē novadu veidojošo bijušo pašvaldību pieņemtos saistošos noteikumus un pieņem jaunus novada saistošos noteikumus
- Līdz novada saistošo noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2022. gada 1. jūnijam ir spēkā novadu veidojošo bijušo pašvaldību saistošie noteikumi, izņemot saistošos noteikumus par teritorijas plānojumu, kurus izstrādā līdz 2025. gada 31. decembrim
- Līdz 2025. gada beigām jābūt izstrādātiem jaunizveidoto novadu teritoriju plānojumiem, tai skaitā transporta attīstības plāniem!

MK noteikumi Nr. 240

- Jaunajās vai paplašinātajās apbūves teritorijās ielu un ceļu pieslēgumus galvenokārt paredz pie pašvaldību vai valsts vietējiem autoceļiem
- Apbūves teritorijās valsts autoceļu tuvumā paredz iekšējos paralēlos ceļus un ielas vietējai satiksmei
- Teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā ietver vispārīgu transporta attīstības plānu, kurā shematiski attēlo vienotu ielu un ceļu tīklu, tai skaitā plānoto ielu un ceļu trases, perspektīvos pievienojumus, transporta mezglus, kā arī ielu kategorijas
- Detalizētu transporta attīstības plānu kā tematisko plānojumu izstrādā pilsētām, ciemiem vai to daļām, vai, ja nepieciešams, visai pašvaldības teritorijai. Detalizētā transporta attīstības plānā norāda:
  - o esošos un plānotos ceļus un ielas;
  - o shematisku izvietojumu pievienojumu vietām pie valsts autoceļu tīkla;
  - o sabiedriskā transporta shēmu;
  - o citus transporta infrastruktūras un loģistikas objektus;
  - velotransporta un gājēju kustības organizācijas shēmu, tai skaitā gājēju ielas un velotransportam

Kāpēc nepieciešams transporta attīstības plāns

Process

Bijušajās lauksaimniecības zemēs intensīvas apbūves teritorijas – dzīvojamās, ražošanas u.c. Apbūve notiek, paplašinot esošo apbūves teritoriju, bet periferāli, apbūvējot brīvās zemes, kuras atrodas ceļu tuvumā, lielākoties pie valsts autoceļiem.

Rezultātā:

- Lielāka satiksmes intensitāte kopumā
- Lielāka satiksmes intensitāte esošajos pievienojumos
- · Vēlme veidot jaunus pieslēgumus valsts autoceļiem
- Lielāks konfliktpunktu skaits un mazāka satiksmes drošība

Sekas šiem procesiem bez Transporta attīstības plāna izstrādes, kad pašvaldība risina tikai konkrētu lokālu jautājumu:

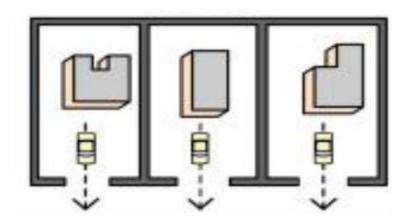
- Satiksmei bīstama infrastruktūra
- Netiek risināti piekļuves jautājumi pašvaldības teritorijā
- Netiek plānota satiksme pašvaldības teritorijā ilgtermiņā
- letekmēta valsts autoceļu lietošanas kvalitāte

Indivīda un sabiedrības interešu pretruna

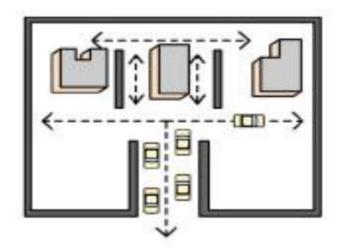
Zemes gabalu īpašnieku un teritoriju attīstītāju vēlme:

- Pēc iespējas ātrāk un lētāk piekļūt valsts autoceļam
- Veidot atsevišķu pievienojumu katram zemes gabalam

Visas sabiedrības intereses:

- Droša satiksme ar minimālu pievienojumu un konfliktpunktu skaitu
- Salīdzinoši ātrāka, komfortablāka un drošāka nokļūšana no punkta uz punktu pa valsts autoceļu

Ceļu funkcijas

Valsts autocelu funkcija ir savienošana, nodrošinot ātru, ērtu un drošu transporta plūsmu starp pilsētām un apdzīvotas vietām. Uz tiem lielāks braukšanas ātrums un caurlaides spēja. Ierobežots ceļu mezglu un pievienojumu skaits. Mezgli maksimāli droši (divlīmeņu), kas nozīmē arī lielas izmaksas

Pašvaldību un komersantu ceļu, māju ceļu, ielu funkcija ir apkalpošana un piekļūšana, nodrošinot transporta satiksmi ceļa tuvumā esošajos objektos, īpašumos, apdzīvotās vietās

Vairāk pievienojumu = vairāk CSNg un zemāks vidējais braukšanas ātrums

40% no visiem CSNg notiek ceļu mezglos/pievienojumos

Jo vairāk pievienojumu, jo mazāks vidējais braukšanas ātrums

Piemēram

Pievienojumu skaitam pieaugot līdz 20 pievienojumiem uz 1 km, vidējais braukšanas ātrums samazinās aptuveni par 9 km/h.*

^{*}https://www.researchgate.net/figure/Fatalities-injunction-non-junction-accidents-on-ROU-areas-bycountry-in-EU-20-2010_tbl2_271077247

Pievienojumu skaita pieaugums palielina CSNg skaitu **	CSNg skaits uz miljons km						
0 (automaģistrāle)	0,08						
0-5	0,21						
6-10	0,27						
11-15	0,29						
16-30	0,38						
>30	0,47						
>50 (pilsētu un ciemu centri)	0,80						

^{**}The handbook of road safety measures. Second edition. Rune Elvik u.c., 2009

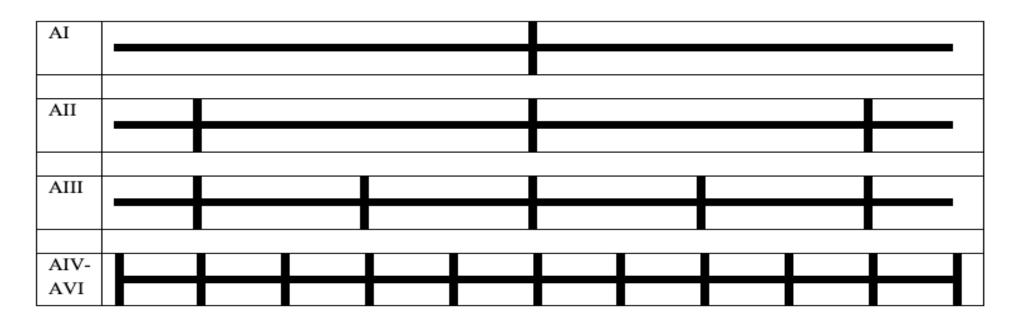
Negadījumu ar ievainotajiem risks dažādiem ceļu tipiem*

Ceļa tips	Dānija	Somija	Vācija	UK	Norvēģija	Nīderlande	Zviedrija	ASV
Automaģistrāle	1	1	1	1	1	1	1	1
Galvenais autoceļš	3,97	2,91	3,00	2,82	2,28	1,33	1,29	2,72
Savācējceļš	4,67	3,27			3,46	3,67	2,34	4,56
Piekļuves ceļš	5,67	6,11		5,11	5,53	7,17	1,34	8,66

- Mazāk pievienojumu, labāka satiksmes drošība = valsts autoceļi kas pilda savu savienošanas funkcijas
- Rīgas apvedceļam (A4 un A5) top būvprojekti minimālā sastāvā, paredzot pārbūvi par ātrgaitas ceļiem

Vēlamais ceļu mezglu/pievienojumu skaits uz 10 km

Faktiskais pievienojumu skaits valsts autoceļiem Latvijā ir ievērojami lielāks - vidējais skaits = 4,2 pievienojumi/1km.*

Izstrādātie transporta attīstības plāni

Latvijā ir <mark>43 pašvaldības</mark>, bet <mark>tikai 5</mark> ir izstrādāti transporta attīstības plāni

TAP ir izstrādāti:

- Rīgai, Siguldai, Valmierai
- Babītes un Ikšķiles novadiem

TAP izstrāde ir uzsākta, bet nav pabeigta Mārupes un Ķekavas novadiem

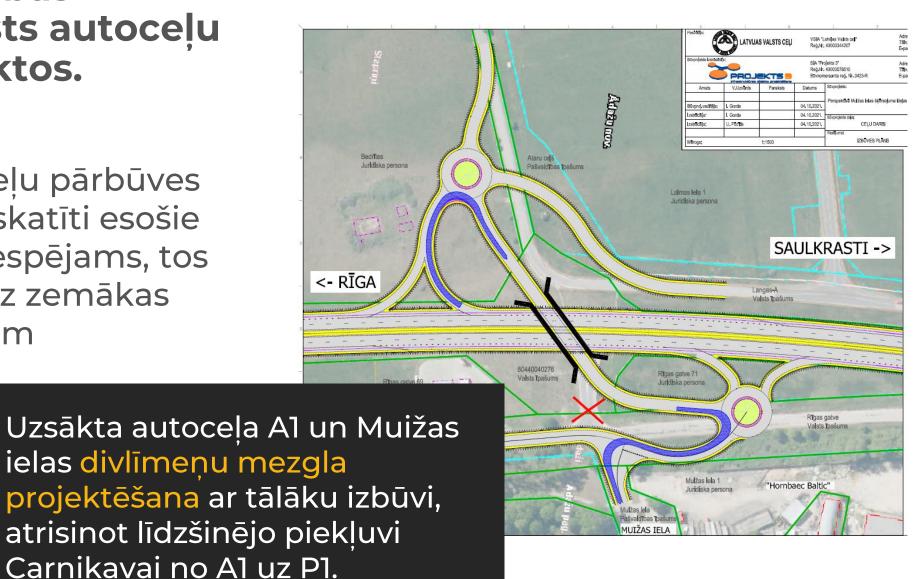
Transporta attīstības plāns

- Lauj izvairīties no liekiem, dublējošiem ceļu (ielu) risinājumiem
- Samazina ceļu pievienojumu/mezglu skaitu uz valsts a/c, pievienojumus veidojot pie mazāksvarīgiem ceļiem
- Samazināt nepieciešamību pēc plānojumu (detāl- vai lokāl-) izstrādes atsevišķiem zemes gabaliem pie valsts autoceļiem vai to tuvumā lai risinātu piekļuves jautājumus

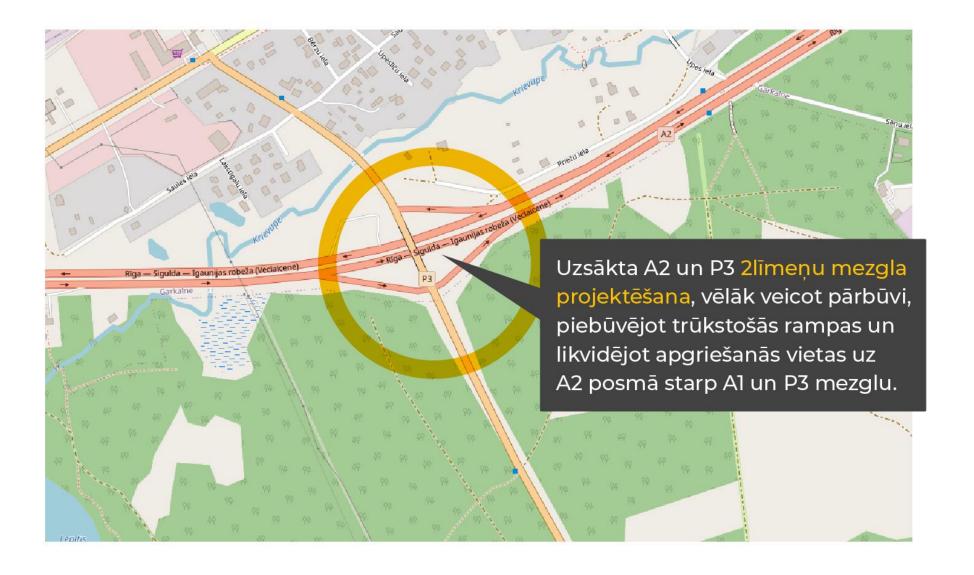
Satiksmes drošības uzlabošana valsts autoceļu pārbūves projektos. Labie piemēri

Visos valsts autoceļu pārbūves projektos tiek pārskatīti esošie pievienojumi. Ja iespējams, tos slēdz vai novirza uz zemākas nozīmes autoceļiem

Satiksmes drošības uzlabošana valsts autoceļu pārbūves projektos. Labie piemēri

Satiksmes drošības uzlabošana valsts autoceļu pārbūves projektos. Labie piemēri

Satiksmes drošības uzlabošana valsts autoceļu pārbūves projektos. Labie piemēri

Transporta attīstības plāni. Labie piemēri

- Ikšķiles novada teritorijas plānojuma (TP) transporta attīstības plānā dotas valsts autoceļu esošās un plānotās pievienojumu kategorijas, kā arī norādīti slēdzamie pievienojumi
- Gan Olaines, gan Ikšķiles TP ietvaros transporta attīstības plānus izstrādājuši ceļu projektētāji, nevis teritoriju plānotāji

Transporta attīstības plāni. Labie piemēri

Topošais Olaines novada teritorijas plānojums –ar sarkanu norādītas valsts autoceļu esošās un plānotās pievienojumu kategorijas, kā arī lietpratīgi veiktas izmaiņas A8 pārbūves izpētē iezīmētajiem paralēlajiem ceļiem, izmantojot esošos pašvaldības ceļus (ielas) paralēlo ceļu posmi, kuri dublējas ar esošajiem, izslēgti no plānojuma (ar zilu)

Secinājumi

- Pašvaldības atbildīgas par transporta infrastruktūras attīstības un piekļuves plānošanu savās teritorijās
- Piekļuves jautājumus jārisina izmantojot pašvaldības ceļu (ielu) tīklu. Tikai atsevišķos gadījumos
  un saskaņojot ar LVC, ir iespējams veidot jaunu pievienojumu valsts autoceļam
- Valsts autoceļiem ir jānodrošina savienošanas funkcija, līdz ar to pievienojumu un mezglu skaitam jābūt minimālam
- Teritorijas plānošana nenozīmē vienkāršu funkcionālā zonējuma krāsu nomaiņu, bet visas attīstāmās teritorijas piekļuves plānošanu
- Attīstāmās teritorijas piekļuves plānošana ir iespējama tikai izstrādājot transporta attīstības plānu
- Plānojumu izstrādei nepieciešams pieaicināt ceļu projektētājus
- Lai uzlabotu satiksmes drošību un izpildītu savienojošo funkciju, nepieciešams secīgi īstenot
   Valsts autoceļu attīstības stratēģiju 2020.–2040. gadam, pārbūvējot autoceļu posmus

Plānotie ātrgaitas autoceļu posmi. Stratēģija 2040

Paldies par uzmanību!

